

మంక్కులకై ఉద్యమిస్తే.. మాత్రాకండే ఖగ్గలుతుంటాయి

శిట్టిచ్చి పాలకులు అదివాసీ తెగల జీవన అవసరాలకు వ్యక్తిరేకం అడవుల రక్షణ పేరుతో చట్టాలు రూపొందించి, వారిని ఆ చట్టా పరిధిలోనే పరిమితం చేశారు. వ్యవసాయం నమిషై నుంచి వ్యక్తిగా అస్తిగా మారదం, భూమికి విలువ ఏర్పడి క్రయవిక్రయాలలో రావడం, అటవీ ప్రాంతాల్లో 28 రకాల ఫినిజ్ నిక్షేపాలు ఉండడ ఈ చట్టాలకు కారణాలు. ‘జీల్-జంగల్-జమీన్ హమూరా’ నిండి తో కొమురం భీం సారథ్యంలో అదివాబాద్ అడవులో జరిగి తిరుగుబాటు నిజం ప్రభుత్వాన్ని కుదిగేసింది. తర్వాత నగ్గల్లు తేబాగ, ఉన్నంవాయాల్ సాయుధ తైలంగ బోరాటాలు, ట్రైకాళం, గోదపరి లోయలో అదివాసీ సాయుధ పోరాటాలు పాలకు దృష్టిని అదివాసీల వైపు తిప్పాయి. ఈ బోరాటాలు అదివాసీ హాలు, సంజ్ఞేమం కోసం కొనసాగాయి. మధ్య భారతంలో గరెండుస్నర దశబ్దాలుగా మావోయిస్టు అదివాసీ పోరాటాలు బలంగా కొనసాగుతున్నాయి. కానీ, ప్రభుత్వాలు ఈ ప్రాంతాన్ని యుద్ధభూగా మార్చాయి. 2024 నుంచి ‘అపరేషన్ కగార్’ పేరుతో మోడీ అమిత్ షా ప్రభుత్వాలు హత్యాకాండలను కొనసాగిస్తున్నాయి. ఎవ్వోకాంటర్లో 600 మందికి ప్రోగ్రామాలు అదివాసీ హక్కుల నంపుటానికి ముందు, తర్వాత ఏర్పడిన హక్కుల సంఘాలు ఎవ్వోకాంటర్లై సత్యోధన చేసి, సత్యాలను బయటి పెట్టడానికి ప్రాణాలు త్యాగం చేశాయి. కానీ, కగార్ అపరేషన్ హక్కుల నంపుటాలు బస్టర్లో ప్రయోగించకుండా, నిజాలు బయటి రాకుండా అణిచివేత జరుగుతోంది. ఇది ప్రజాసామ్యాలో హక్కుల సంఘాల దృష్టితిని చూపిస్తుంది. ఇంత నియంత్రు అణచివే జరుగుతున్న చేట అదివాసీ హక్కులు ఎలా అవులవుతాయి అందుకే అదివాసీ ఉద్యమాలు తరతరాలుగా కొనసాగుతున్నాయి. ఈ ఉద్యమాల ఫలితంగా 1996 పేసా చట్టం, 2006 అటవీ హక్కుల చట్టం, రివ, మె షెడ్యూల్స్ రూపొందాయి. అయినప్పటికీ, చట్టాలు అమలు కాకుండా అణిచివేత కు గురవుతున్నాయి. శీర్షముందా కాలం నుంచి సాధించిన హక్కులను కార్బోరేట్ సంస్థల కోసం సపరాల పేరుతో బలహీనం చేస్తున్నారు. హక్కుల కోసం ఉద్యమిస్తే సక్కలెట్లుగా ముద్రవేసి, ఎవ్వోకాంటర్ పేరుతో హత్య చేస్తున్నారు. 2006 అటవీ హక్కుల చట్టం అదివాసీలకు అడవులకు వసరులపై వ్యక్తిగత, సామూహిక హక్కులను గుర్తిస్తుంది మనోరూప్ సింగ్ ప్రభుత్వం ప్రకటించినప్పటికీ, అమలులో లోపాకొనసాగుతున్నాయి. [గామ సభలకు అభికారాలు ఇచ్చినప్పటికీ సంహరణ హక్కులు అదివాసీలకు అందలేదు. 1995లో దిలీప్ సిం

భారియా కమిషన్ నివేదిక అధారంగా 1996లో పేసా చట్టం ఆమోదుమంది. ఈ చట్టం గ్రామ సభలకు పరిమిత అధికారాలను కల్పించినప్పటికీ, సంఘార్థ అధికారాలు అదివాసీలకు అందలేదు. సాహృద్యప్రాద ప్రపంచికరణ కాలంలో షెడ్యూల్ ప్రాంతాల ఫినిజ సంపదును విదేశీ బహుళజాతి సంస్కృత అప్పగించేందుకు అటవీ విధానాలు రూపొందాయి. ఆదివి ఉద్యమాలపై అణచివేతలో పోలీసులు పంటల విధ్వనింసం, మహిళై పై అత్యాచారాలు, హత్యలకు తెగబడ్డారని సి.ఆర్. బిట్టే నివేదికలో పేర్కొన్నారు. 2005లో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం 10 ఎకర భూమి హక్కులు కల్పిస్తామని ప్రకలించినప్పటికీ, ఆచరణ అమలు కాలేదు. 2008లో అటవీ హక్కుల చట్టం నియమాలమల్కీ వచ్చినా, లోపాల వల్ల ఆదివాసీలకు హర్షార్థ హక్కు అందలేదు. స్వేచ్ఛగా జీవించాలనే ఆదివాసీల ఆకాంక్షలను నూరు అభివృద్ధి నమూనా నిర్వ్యర్ణం చేస్తోంది. వారి సంపద, భూపరాయాకరణకు గురుతుంది. దండకారణ్యంలో ఆదివాసీ మళ్ళీ పై రాజ్య యంత్రాంగం విచ్చులవిడి ట్రైంగిల హింస, అమానావి చర్యలను కొనసాగిస్తోంది. సాల్వడూరుం, రిజర్వ్ డిస్ట్రిక్ గార్డ్ పశైనిక బలగాలు ఈ హింసలో పోల్చింటున్నాయి. మాహోయి ఉద్యమాన్ని అణచివేసే పేరుతో దండకారణ్యం పైనిక మండలమారింది. ఆదివాసీ పట్టలు, గూడంలను జలదపట్టి భీభత్తుం స్వీకరిస్తారు. ఈ హింసకు తగిన ప్రచారం లభించడం లేదు. లైప్ హింసను శిక్షగా ఉపయోగిస్తున్నారు. మాహోయిస్టు ఉద్యమమందం ఉండనే కారణంతో ఈ హింసను విచ్చులవిడి కొనసాగిస్తున్నారు. కార్బోరేట్ సంస్కరణ కేసం 1 లక్ష కోట్ల విలువిల్లా 28 రకాల ఫినిజ సంపద దోషించి కొనసాగుతోంది. ఈ హింస పాలయం ఆగాలంబే సమాన హక్కులతో స్థానిక అభివృద్ధి నమూనా రూపొందాలి. కార్బోరేట్ ఒప్పందాలు రద్దు చేయాలి, సాయంత్రిక బలగాలను ఉపసంహరించాలి, కగార్ ఆపరేషన్ నిలిపివేయాల చట్టిల్చి పొలన అమలు కావాలి. ఆదివాసీలకు అడవులల్లా సంపాద హక్కు కల్పించాలి. ఔర్కు నుంచి రుద్దబడే అభివృద్ధి స్థానంలో కి నుంచి పైకి ఎగబాకే అభివృద్ధి విధానం అమలు కావాలి. సహా వసరులు సమిషి సంక్లేషమం కేసం వినియోగించాలి. నెఱ జరుగుతున్న రుద్దం ఆగడంలేదు. మాహోయిస్టు ప్రార్థి 5 నెలలలో 10 ప్రకటనలతో శాంతి చర్చల కేసం మేధావులతో, అశీల భారాప్రాప్తి స్థాయిలో శాంతి కమిషన్ ఏర్పాటుకు ప్రయత్నిస్తున్నప్పుడు ప్రభుత్వం ‘చంపేస్తాం, నిరూపిస్తాం’ అనే భాషను వాడుతోం

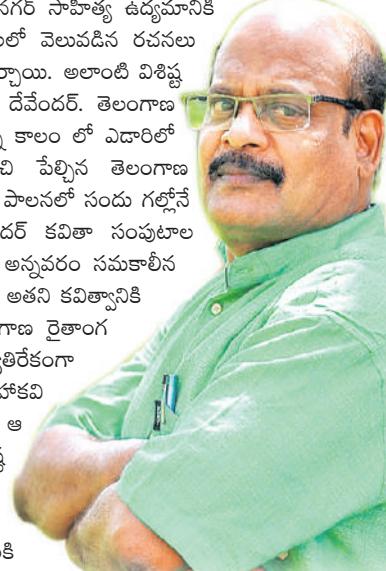
పెట్టిగివోతున్న
ప్రేమలు

జైటీవల వివాహోత్సవ
బంధాల్యే
పెరుగుతున నేర
సంస్కృతికి స్పందిసు
రాసిన కవిత

ఓపిల
 పోస్తుంబి ఉన్నాద స్థితికి
 చేరితే ఉనురుతీ స్తుంబి

 సామాజిక మాధ్యమాలు
 భవి కోరుకుంటున్న
 ప్రైమలను అంటు
 వాళ్ళులా వాళ్లింప
 చేస్తున్నాయి
 జీవితంలో సంతోషాన్ని
 తాగ్యగాన్ని ఆనందాన్ని
 ఇవ్వాల్సిన ప్రేమ వక్తంబి
 మనుషుల జీవితాలను
 భవికొంటుంబి

 నిష్టుకుంక ప్రేమలను
 ప్రేతిహించే సామాజిక
 సాంస్కృతిక
 వాతావరణాన్ని స్ఫ్ప్రీద్దం
 ప్రేమ మానవ జాతి
 వికాసానికి మార్గమని
 విశ్వసిద్ధాం మమత
 అనురాగాల
 పరిమళాలను
 సమాజంలో
 వెదజల్లుదాం

నేడునూరి కనకయ్య
 అద్భుతులు
 తెలంగాణ ఎక్కామిక్
 ఫోరం సామాజిక అర్థక
 అద్భుయన వేదిక
 కలీంసగర్
9440245771

తెలంగాణ కవితా భాస్కరం అన్నవరం

తెలంగాణ మరీ ఉద్యమాన్ని మలుపు దిపిన కరీంనగర్ సాహిత్య కూడా కేంద్రప్రాంతం. అక్కడి నుండి వివిధ ప్రతియులలో వెలువు తెలంగాణ ఉద్యమాన్నికి సిద్ధాంత నిబంధము నమకూర్చాయి. అలా వినువు రచనలు చేసిన కవితా స్వర్మే అన్నపరం దేవేందర్. భాష యాస సంస్కృతులు అవహేళనకు గురవుతున్న కాలం లో వయసిస్తుల ఆయా కవితల్లో దేవేందర్ దట్టించి పేచిన మాండలికం ఎందరినో ప్రభావితం చేసింది. సమైక్య పాలనలో సహాత బట్టలు లాగా మిగిలిన మండిలికం దేవేందర్ కవితా పుణ్యమా అని పట్టుబట్టల్లాగా రూపుద్దికున్నాయి. అన్నపరం సామాజిక స్వపూతో సమూహంతో నడిచాడు కాబీతే అతని కవితా సాహిత్యంలో ఒక స్వయం ప్రతిపత్తి ఉంది. తెలంగాణ రైతుల సాయంధ పోరాటంలో నిజం నిరంకుషప్తాన్నికి శృంగిరేకంగా అగ్ని ధార కురిపించి రుద్రవీణ వాయంచి మహాకవి దాశరథి శతజయంతి ఉత్సవాలను పురస్క రించుకొని ఆ స్వాతిత్తో మలిదశ తెలంగాణ ఉద్యమంలో విచిప్ప రచనలు చేసిన అన్నపరం దేవేందర్కు ఆ మహాకవి పేర పురస్కాన్ని అందించటం అభినందనీయం. ఈ సందర్భం గా మిత్రులు అన్నపరం దేవేందర్ గారికి హర్షిక అభినందనలు.

తేదీ 17.10.1962 న పోతారం గ్రామంలో దశరథు కేదారమ్మ దంపతులకు జన్మించిన అన్నవరం ఎవి సామాజిక శాస్త్రాన్ని అభ్యర్థునం చేశారు. అననంతరం పంచాయతీరాజ్ శాఖలో ఉప్యోగించారు. చదువుకున్న చదువు చేస్తున్న ఉధోగం రెండు నిట్టం సమాజంతో సంబంధం ఉన్నపే కనుక సహజంగానే స్పందన గల దేవేందర్ గ్రామిణ జీవనం, పల్లె భావ, అట్టడుగు వర్గాలు, తెలంగాణ ఉద్యమం, ఉనికి, ప్రపంచీకరణ తదితర అంశాలన్నీ వస్తువుగా తీసుకొని ఇప్పటివరకు 12 కవిత సంపుటాలను వెలువరించారు. ఇప్పటివరకు ఆయన రచించిన తొప్పు, నడక, మంకమ్మ తోట లేబర్ అడ్డా, బోడ్డు మళ్ళీ చెట్టు, పొద్దుపొద్దుపు, ఒక్కిలి వాకిళ్ల పులకరింత, బువ్వుకుండ, ఇంటి దీపం, వరి గొలుసులు, గవాయి, జీవన తాత్త్వర్యం ముఖ్యమైనవి. మరో కోణం, ఊరి దస్తురి అన్నప్పి వ్యాస సంపుటాలు కాగా తాజాగా వెలువదిన అంతరంగం వర్తమాన సామాజిక జీవిత చిత్రమ. అన్నవరం దేవేందర్ 2005లో వెలువరించిన మంకమ్మ తోట లేబర్ అడ్డా అనే కవితా సంపుటి డిగ్రీ విద్యార్థులకు పోతాయం కాగా పొతిల్లి వాకిళ్ల పులకరింతకు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ఉత్తమ కవితా సంపుటిగా పురస్కారాన్ని అందజేసినది.

ప్రపంచీకరణ పేరుతో ప్రాంతియ అన్నిత్వ ఉద్యమాలను వాటి చరిత్ర సంస్కృతులను అణచివేస్తున్న తరుణంలో అన్నవరం”నా ప్రాదేశికత ముందు, ప్రపంచీకరణ గుర్తు పేలిక అని ఈసహించాడు. అంతేకాదు విసరిస్తున్న విశ్వాకరణకు ప్రాంతియాలే ప్రతిమిటటన అంటూ జవాబిచ్చారు. ఆప్యాయతుకు అనురాగానికి మారుపేరు పల్లెలు. అందుకే అక్కడ కులాలకు మతాలకు అతీతంగా ప్రజలంతా వరుసలు పెట్టుకొని విలుచుకుంటారని గుర్తు చేస్తూ “పూసిన తంగేడు పూలు, తాంబాలాలలో, బితుకమ్మ అయినట్టు, పల్లె కడుపునిండా, అందరికి అందరూ కలుస్తారు అని గుర్తు చేశారు. ఆధునికత వల్ల ఊరంతా మారుతున్న ఆధిపత్యవర్గాల భావజాలం అలాగే ఉండని చెబుతూ”గది గుడి వదిలంగానే ఉండి, చింతలు యాపలు పెరిగి విరుసుతున్న, మరి మాత్రం కొత్త ఊడలతో నిలబడుతుంది అంటూ మరో నయా రూపంలో వస్తున్న వ్యాసర్ల వ్యవస్థను జ్ఞాపకం చేశారు. పంచాయతీ ఎన్నికల నుంచి పొద్దుమెంట్ ఎన్నికల దాకా పొద్దు తిరుగుడు పుష్టుల్లా ప్రజల చుట్టే తిరిగే నాయకులను వారి చేతలను గురించి రాస్తా”ఐదోద్దులు చుట్టు తిరుగు తరు, ఐదేళ్లకా చుట్టు తిప్పుత్తరు”అంటూ వారి జైణాన్ని వ్యక్తం చేస్తూ”మా ఓట్లకు పుట్టిన బాపలు, జర చెప్పుండి ఆయుర్లాల, అడుగులైని కడుపుమంతలు, నీళులు ములె కళ్లనట్టు, మాళ్లుడకుండి”పారి చేతగానితనాన్ని అమలుపరవలైని వాగ్గానాలను ఇప్పటినిచ్చాడు. ఆరుగాలం కషపుడిన తెచ్చిన అప్పు తీర్చులేక అతిప్పటి అనాప్పటి మరోప్పుత్తు పరోక్షంగా చౌచ్చరించాడు. ఆరుగాలం కషపుడిన తెచ్చిన అప్పు తీర్చులేక అతిప్పటి అనాప్పటి గిట్టుబాటు భర లేకుండా దగా చేసే దశారుల మధ్య అప్ప కష్టాలు పడుతున్న అన్నదాత” బతుకుదామంటే బతుకనిస్తా లేరు, మెతుకు లేని బితుకెందుకు, నామీద నాకే ఒకా రం పుడుతుంది.... పచ్చి పులుసు కన్నా పల్లుపైనె, గోపుల నుంటోళ్లం, గోస తగిలి సస్సరు.. అంటూ వ్యవస్థను పెచ్చరింపు భార్యకు”అభిరి మాట”ను వినిపించిన రైతు ఆక్రమం పారకుల మనుసుల్ని ద్రవింప చేస్తుంది. పల్లెల్లో వర్గాలు లేక చేసుకోవడానికి పనులు దూరకం రైతులు దగ్గరలోనే పట్టణాలకు వెళ్లి వలస కూలీలుగా మారిన కైనాన్ని చిత్రిస్తూ”మంకమ్మ తోట లేబర్ అడ్డా”పేరుతో రాసిన కవిత తెలంగాణ జీవన చిత్రపటాన్ని అప్పటిస్తుంది. ఇది కరీంనగర్ కే కాదు తెలంగాణ అంతటికి ప్రాతినిధ్యం విస్తారును అడ్డుగాడితే అడ్డుగులైని కడుపుమంతలు, నీళులు మారిన కైనాన్ని చిత్రిస్తూ”మంకమ్మ తోట లేబర్ అడ్డా”పేరుతో రాసిన కవిత తెలంగాణ జీవన చిత్రపటాన్ని అప్పటిస్తుంది. ఇది కరీంనగర్ కే కాదు తెలంగాణ అంతటికి ప్రాతినిధ్యం విస్తారును అడ్డుగాడితే అడ్డుగులైని కడుపుమంతలు, నీళులు మారిన కైనాన్ని చిత్రిస్తూ”మంకమ్మ తోట లేబర్ అడ్డా”పేరుతో రాసిన కవిత తెలంగాణ జీవన

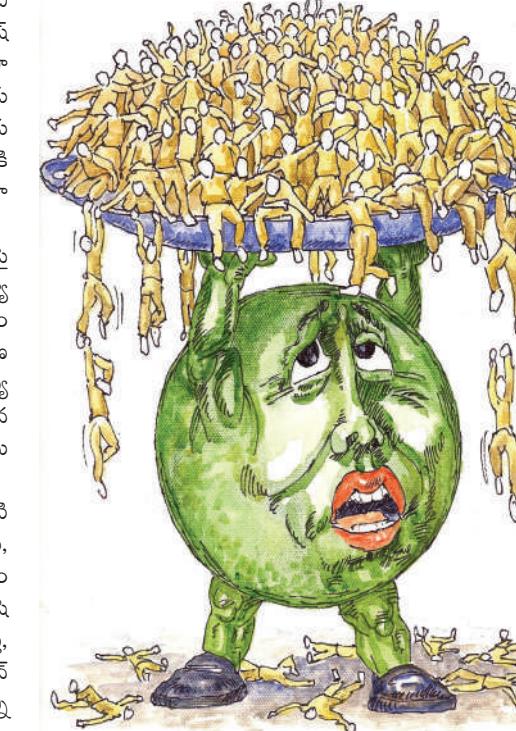
వాక్ కాలుప్పం సమాజంలోని సంస్కరాన్ని దెబ్బిస్తుందని విపరిస్తు”మాట”గురించి అద్యతమైన కవిత రాశాడు.”పెదవుల సుంచి రాలి పదుతున్న, మాటల తరంగాలు, కాసానికి కొలమానాలు... అంటూ మాటలు హృదయాలు కెలికినట్లు కాదు, అందంగా ఆలికినట్లు ఉండాలి”అని ప్రబోధించారు. జలా ఎన్నో నిత్య వైమి తీకాంచాలను వస్తువుగా తీషుకొని అన్నవరం దేవేందర రాసిన కవిత్వం పారకుల హృదయాలకు సొన్ని హిత్యం సమకూరుస్తుది. ముఖ్యంగా ఆయన ప్రయోగించిన”అనుం, నెవులు, కీసు, తెర్లు, పొంటె, ఏతులు, గుడాలు, సొక్కు సోపతి, మెదలైన పదాలు స్థానిక పరిమాన్ని అద్యతున్నాయి. వస్తువు, అభివ్యక్తి, శ్లోం, తైలి వైవిధ్యం కలిగిన అన్న వరం దేవేందర్ కవిత్వం మరంతో మందికి స్వార్థివిస్తుందని ఆశిస్తున్నాము. అభిస్తుందనులు.

బ్రిప్పు పాదాలు!
పేరలంతా కలవకుండా
ఎదురు తిరగుటుండా
మానసానికిముఖిపోయేజ
ఉద్దేశ్య పురుషుక రచనే
చాతుర్పుర్ణ సిద్ధాంతం!
తల భుజాలు తొడలు
పాదాలు..జ్ఞానస్తలాలా?
ఇదెక్కడి సిద్ధాంతం!
లవాశాలు జ్ఞానపుండా
తప్పించటానికి ఈ మాయ

వేదలకు అర్థమయ్యాట్లు
 పేటల్లో గెల్లిగా చెప్పండి
 తక్కువలక్కువల్లేవని
 వేదలంతాజక్కలీనని!
 బ్రహ్మ పొదాల పుట్టటం
 'అగ్ని'నేవలతో చావటం
 ఇదంతామాక్రూలంటారు
 ఇంతకంటే ద్రీహాం లేదు!
 ఇంతకంటే ద్రీహపుల్లేరు!

 తమ్మునేని అక్కెరాజు
 ప్రాదరాబాద్

జనాభా పెరుగుదల, పర్యావరణ సమతుల్యత

సరైన సమతల్యతను కొట్టడం

ప్రకృతి సంబిష్టతను అర్థం చేసుకోవడం సైన్స్ యొక్క గుండ వదు ఉంది. ఈ ప్రయత్నంలో, మానవులు పరిశీలన, ప్రయోగాలు, మొడలింగ్ ద్వారా విపరీతమైన ప్రయత్నాలు చేశారు, ఎందుకంటే వాతావరణ మార్పు వంటి పర్యావరణ స్వాధ్యానములను పరిష్కరించడానికి, స్థిరమైన పద్ధతులను తెలియజేయడానికి ఈ అవగాహన చాలా ముఖ్యమైనది. ఈ శాస్త్రియ చర్చలు విలువైనవి అయితే, పర్యావరణ కాప్రాంషై దృష్టి పెట్టటపునీన మరింత అత్యవసర, ప్రాథమిక సత్యం నిజమైన ఆర్థిక వ్యవస్థ-మన మనుగడ, భద్రత, పురోగతి దానిపై ఆధారపడి ఉంటుంది. సరళంగా చెప్పాలంటే, పర్యావరణాన్ని పరిరక్షించడం, ఆర్థికాభివృద్ధికి తోడ్పడటం సరైన సమతల్యతను నమూనాను ప్రదర్శించవ. ఇతర జంతువులు తమ పరిసరాలల్లో సామరస్యంగా జీవిస్తాయి, వారు నివసించే పర్యావరణ వ్యవస్థల యొక్క దీర్ఘకాలిక సమతల్యతకు భంగం కలిగించకుండా, తక్షణ మనుగడ కోసం అవసరమైన వాటిని మాత్రమే తీసుకుంటాయి. వ్యక్తికరణ, జీవావరణ శాస్త్రం, మడ అడవులు, సీగ్రాన్లు బయో జెకమిస్ట్రైపై ఆసక్తి ఉన్న శాస్త్రవేత్త. అతన భారతేశంలోని బ్యాకార్బ్ర్యూన్ అవాసాలలో మడ అడవులు, కార్బ్రూన్ డైనిమిక్స్ పరిరక్షణ నిర్మాణపై వసిచేస్తున్నాడు ఈ సూటాన్ని అంగీకరించడం మానవ మనుగడకు పర్యావరణ ఆర్గోగ్యూపై దృష్టి పెట్టాడనికి దార్శిస్తుంది. ఆర్థిక స్థిరత్వం వాతావరణ స్థితిస్థాపకత మానవ వినియోగం,

**డాక్టర్ శంకరమంచి
శ్యాంపుసాద్**
99 891 48 305

